

צו לפי סעיף 41 לפקודת הרופאים (נוסח חדש), התשל"ז-1976

החלטה 10-14

בפני:

השופט (בדימוס) אמנון סטרשנוב

בעניין שבין:

הקובל

המשנה למנכ"ל משרד הבריאות

ע"י ב"כ - עו"ד שרה שר-לב

לבין:

הנקבלת

ד"ר נדיה כגנסקי

ע"י ב"כ - עו"ד יעקב אבימור

ה ח ל ט ה

העובדות והרקע

1. ד"ר נדיה כגנסקי (להלן – ד"ר כגנסקי או הנקבלת), הינה רופאה מורשית ובעלת תואר מומחה ברפואה פנימית ובגריאטריה. במועד הרלוונטי לקובלנה זו, הועסקה הנקבלת בבית החולים קפלן בתחום הגריאטריה, וכן שימשה בתקופה מסוימת כסגנית מחלקות א' ו-ב' בבית החולים הרצפלד.

בשנת 2002 נטלה הנקבלת חלק בניסוי בתרופת ה"זיפרקסיה", שהתוויתה המקורית היא לטיפול בפסיכوزה ואחת מתופעות הלוואי שלה היא הגברת התיאבון. התרופה ניתנה לחולים שסבלו מ"סרבנות אכילה", במטרה לבחון האם יש בתרופה זו כדי לעורר את תיאבונם.

2. בהתאם לחוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996 ולהוראות דין נוספות, עריכת ניסוי רפואי בבני אדם, מחייבת קבלת הסכמה מדעת של כל אחד מהמשתתפים בניסוי. לקראת בירור שנערך ע"י מבקר המדינה בבית החולים הרצפלד, הוציאה הנקבלת, יחד עם ד"ר קליין וד"ר לוי, מתוך תיקי הניסוי מסמכים אשר נוגעים לחולים שהשתתפו בניסוי מקבוצת הבקורת, מבלי שהוחתמו על טפסי הסכמה מדעת.

נגד הנקבלת ושמונה נקבלים נוספים הוגשה ביום 4.9.11 קובלנה ע"י המשנה למנכ"ל משרד הבריאות, ד"ר בעז לב, אשר תוקנה מאוחר יותר ביום 10.11.13 (להלן - **הקובלנה המתוקנת**). בקובלנה המתוקנת המיוחסת לד"ר כגנסקי נטען, כי בהתנהגותה המפורטת לעיל, גילתה הנקבלת התנהגות שאינה הולמת רופא, כאמור בסעיף 41(1) לפקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ז-1976.

3. כאן המקום להתייחס לרקע של הפרשה כולה, כאשר בעקבות גילוי מחדלים, העדר ניהול תקין וביצוע מחקרים ללא אישור ועדת הלסינקי בבתי החולים קפלן והרצפלד ובבתי חולים נוספים – התקיימה חקירת משטרה כנגד תשעת הנקבלים המקוריים. לאחר חקירת המשטרה, הועבר התיק לפרקליטות מחוז המרכז, אשר החליטה שלא להעמיד את המעורבים לדין פלילי. עם זאת, המליצה להעמידם לדין משמעתי עקב ה"התנהלות הבעייתית" של הרופאים, כפי שהתגלתה במהלך החקירה.

באותה תקופה נערכה גם ביקורת של מבקר המדינה, אשר גילתה מחדלים וליקויים חמורים בכול הקשור לעריכת ניסויים בבני אדם, בבתי חולים שונים, לרבות קפלן והרצפלד, אשר לא תאמו את הוראות ועדת הלסינקי ואת הנוהלים השונים בנושא.

דו"ח ועדת המשמעת

4. במסגרת הסדר טיעון שהושג בין הצדדים, סוכם כי הנקבלת תודה במיוחד לה בכתב הקובלנה המתוקן, וכי ב"כ הקובל יתבקש להטיל עליה אמצעי משמעת של נזיפה, בעוד ב"כ הנקבלת יבקש להסתפק בהתראה.

לדעת ב"כ הקובל, מדובר בהסדר טיעון סביר נוכח העובדה שההסדר חוסך הליך הוכחות ממושך, וכן נוכח עברה הנקי של הנקבלת והזמן הרב שחלף מאז האירוע (כעשר שנים). על-כן בקשה ב"כ הקובל להטיל על הנקבלת אמצעי משמעת של נזיפה.

ב"כ הנקבל, עו"ד אבימור, ביקש להסתפק באמצעי משמעת של התראה, וזאת נוכח הנסיבות המקילות של הנקבלת, עברה הנקי והשקעתה הרבה בעבודתה כרופאה, לרבות בתחום האקדמי. כמו-כן הדגיש עו"ד אבימור את עינויי הדין שעברה הנקבלת, אשר נעצרה ע"י המשטרה, נערכו חיפושים בביתה, היא אף פוטרה מעבודתה ובוטל תואר המרצה שלה.

הנקבלת העידה בפני הוועדה לגבי נסיבות המקרה, כי היא נקראה לחדרו של מנהל בית החולים, ד"ר לוי, אשר ביקש ממנה "למייין" מסמכים מתוך התיקים, ולחלק בין התיקים של קבוצת הניסוי ושל קבוצת הבקרה. לאחר שערכה את המיון, כאמור, עפ"י הוראת הממונה עליה שלמרותו היא סרה, עזבה הנקבלת את החדר.

5. ועדת המשמעת התייחסה בהחלטתה לרקע להגשת הקובלנה נגד הנקבל ונגד אחרים, וציינה כדלהלן:

"... השתלשלות העניינים בקשר לנושא הניסויים בבני אדם לעיל בכל הנוגע למקרה הפרטי של הנקבלת בתיק זה, קשה ועגומה. הליקויים הרבים שהתגלו בטיפול הגורמים השונים בקשר לניסויים אלה בכלל, הן בהתנהלות הרופאים שלקחו בהם חלק, הן בהתנהלות הנהלות בתי החולים וועדות הלסינקי והן בהתנהלות משרד הבריאות, מטרידים ביותר, ואין תימה שמשרד הבריאות עשה רבות... לתיקון הליקויים ולהסדרת הנושא" (סעיף 5.4 לדוח הוועדה מיום 19.3.14).

6. בבואם להחליט על אמצעי המשמעת שמן הראוי להטיל על הנקבל – נחלקו דעות חברי הוועדה.

רוב חברי הוועדה – ד"ר קובי אסף ועו"ד עירית אלטשולר, סבר כי בנסיבות המיוחדות של המקרה, ובעיקר נוכח הזמן הרב שחלף, הסבל והנזקים שנגרמו לנקבלת בעקבות גילוי הפרשה, נוכח עברה הנקי לחלוטין וכן העובדה שהיא צייתה לממונה עליה בהיררכיה ("על-פי חינוכה בארץ מוצאה", כדבריה) – ניתן להסתפק באמצעי משמעת של נזיפה.

7. לדעת יו"ר הוועדה, ד"ר יוסי בר:

"הוצאת המסמכים מתיקי החולים שבוצע בהם ניסוי רפואי ללא הסכמתם הינו מעשה שבוצע עם מטרה. לדעתי לא מדובר במחדל תמים שאירע מתוך חוסר תשומת לב או חוסר מקצועיות.

...

אני סבור שנקיטת אמצעי משמעת של נזיפה בהחלט תחטיא באופן בוטה את האמת והצדק, גם כלפי החולים הקשישים שמתיקיהם הוצאו המסמכים לאחר שבוצע בהם ניסוי רפואי ללא הסכמתם, וגם כלפי אמון הציבור במקצוע הרפואה ותדמיתו של השירות הציבורי".

יו"ר הוועדה ממליץ אפוא, על התליית רישיונה של הנקבלת למשך ארבעה חדשים.

החלטה

8. מדובר בעיניי, במעשה חמור למדיי, בו הוציאה הנקבלת מתיקיהם של חולים שהשתתפו בניסוי רפואי בבני אדם כקבוצת בקורת מסמכים שונים – מבלי שנתנו הסכמתם לכך. זאת, ככל הנראה, במטרה להעלים את העובדה שהחולים לא הוחתמו על הסכמה מדעת – מעשה שאיננו תמים בעיניי, כלל ועיקר.

גם אם פעלה הנקבלת עפ"י הוראת מנהל בית החולים, כטענתה – אין בכך כדי להקהות מחומרת המעשה המהווה הפרה בוטה של חובת הרופא לנהוג בהגינות וביושר, הן כלפי החולים המטופלים והן כלפי הציבור כולו.

9. לפיכך, נראית בעיניי עמדתו של יו"ר הוועדה בעל דעת המיעוט, ולפיה הטלת אמצעי משמעת של נזיפה בלבד "בהחלט תחטיא באופן בוטה את האמת והצדק", ואף לדעתי, אין בה כדי לענות על מטרות הענישה וההרתעה. עם כל ההבנה למצבה של הנקבלת – אשר בהחלט הותירה רושם חיובי וכן על הוועדה – וגם בהתחשב בסבל הרב שעברה מאז גילוי הפרשה והזמן הרב שחלף מאז – אין היא יכולה לצאת בפטור בכמעט לא כלום דהיינו, בנזיפה בלבד.

יודגש כאן, כי הסדר הטיעון שנעשה בנדון ע"י הצדדים, הינו בלתי סביר בעיניי, ואיננו הולם את האינטרס הציבורי ואת מטרות הענישה במקרים כגון דא.

10. סיכומם של דברים – המלצת רוב חברי הוועדה בדבר הטלת אמצעי משמעת של נזיפה בלבד, אינה יכולה לעמוד. לא הייתי מהסס מלהטיל על הנקבלת ענש כבד יותר של התליית רישיון לתקופה ארוכה יותר, כפי שהמליץ יו"ר הוועדה בדעת המיעוט שלו. אולם – בשים לב לעמדתם המקילה של רוב חברי הוועדה, למסע התלאות והתלאויות שעברה הנקבלת מאז המקרה, וכן ביתר הנסיבות המקילות, שפורטו לעיל – לא אמצה עמה את הדין עד תום.

סוף דבר – הנני מטיל על הנקבלת, ד"ר נדיה כגנסקי, אמצעי משמעת של התליית רישיון מלעסוק ברפואה למשך חדש (1) ימים, שמניינו מיום 15.6.14.

ניתנה היום 22.4.14, כב ניסן התשע"ב.

יש להפיץ החלטה זו, כמקובל.

אמנון סטרשנוב, שופט (בדימוס)

